λον καταδιωχθῇ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐφ' ᾧ καὶ ἔμειναν ἐν τῇ ἐλευθερωθείσῃ Ἑλλάδι, ἀναμένοντες καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος... αἱ αἰχμαλωτισθεῖσαι γυναῖκες ἔμειναν ἄγνωστοι εἰς διαφόρους γυναικωνίτας Ὀθωμανῶν ὡς θαλαμηπόλοι*, τὰ δὲ παιδία εἶχον οἱ Ὀθωμανοί ἀναγκάσει νὰ ἐξωμώσωσιν, ὧν τινα εἶχον κατατατάξει καὶ εἰς τὸν στρατὸν, εἷς δὲ αὐτῶν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Πηλίου ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας του, ἀποθανὼν ὡς χριστιανός**, διότι πεντήκοντα ὀκτὼ παρῆλθον ἔτη, ἵνα βλαστήσῃ καὶ ἐν Προμυρίῳ τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας, ὅπερ ἐπότισε τὸ αἷμα τῶν σφαγέντων κατοίκων του !

Αὕτη ἐν συνόψει ἡ πυρπόλησις καὶ ἡ σφαγὴ του Προμυρίου, ἣν ὅτε ὁ ἀοίδιμος Θεόδωρος Ἀφεντούλης ἤκουσεν ἐπιτοπίως, καθ' ἣν ἐποχὴν τῷ 1854 εὑρίσκετο ἐκεῖ ὡς ἐπαναστάτης,—τῆς δ' ἐπαναστάσεως ἀρχηγὸς ἦτο τότε ὁ ἐξ Ἀρτεμησίου τῆς Εὐβοίας ἀποβιβασθεὶς εἰς Πλατανιὰν τῆς Σηπιάδος Νικόλαος Γ. Φιλάρετος, ταγματάρχης ἀπόστρατος τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἀρχαῖος συναγωνιστὴς τοῦ Προμυριώτου Κατσώνη, ἤτοι τοῦ Γεωργίου Ζορμπᾶ, — δακρύσας εἶπεν, ὅτι ἡ τοῖς πολλοῖς ἄγνωστος ἐκείνη κωμόπολις, ἥτις καὶ μέχρι τοῦ 1854 ζωηρότατα διετήρει τὰ ἀποτρόπαια ἴχνη τοῦ Τουρκικοῦ πυρὸς καὶ σιδήρου, μεγάλως ἠδικήθη ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν, οἵτινες ἀπηξίωσαν καὶ δι' ὀλιγογράμμου ἔτι ἐκθέσεως νἀναφέρωσι τὴν φρικαλέαν σφαγὴν τῆς 8 Μαΐου 1823.

Ὡς ἐν ταῖς μάχαις οἱ ἄγνωστοι ἥρωες μένουσιν ἐσαεὶ ἄγνωστοι ἢ τυχαίως περὶ αὐτῶν γίνεται λόγος ἐν σμικροῖς κύκλοις,τὴν δὲ τιμὴν καὶ τὴν δόξαν ἀπολαμβάνουσιν οἱ στρατηγοί,—μακρὰν πολλάκις τοῦ τόπου τῶν μαχῶν ἐν ἀσφαλείᾳ μένοντες,—οὕτω συμβαίνει καὶ εἰς τ' ἀπόκεντρα χωρία, ἅτινα δὲν ἔτυχον τῆς εὐνοίας τῶν ἱστορικῶν, τῶν μεγαλοποιούντων, πολλάκις καὶ πλέον τοῦ δέοντος, τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, παραλιπόντων δέ, ἔστιν ὅτε καὶ ἀγνοούντων, τὰ εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀπόστασιν τελούμενα !

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1895

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΜΟΥ

ΕΝΑ ΔΑΚΡΥ

Ἐκύλισε ἕνα δάκρυ μου θερμὸ
ἀπὸ τὰ μάτια μου χθὲς βράδυ
μ' ἕνα βαθὺ βαθὺ ἀναστεναγμὸ
κι' ἀνάλαμψε τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι

Κ' ἡ λάμψη ποῦ ἐσκόρπισε—θαρρεῖς—
ἀκόμα δὲν μπορεῖ νὰ σβύσῃ......
μονάχα τὰ σκοτάδια μιᾶς ψυχῆς
τὸ δάκρυ μου ποτὲ δέν θὰ φωτίσῃ.

ΛΥΡΑΡΗΣ

*. Ὁ ἐν Πειραιεῖ ἰατρὸς κ. Ν. Διομήδης, ἐκ Ζαγορᾶς τοῦ Πηλίου, μ' ἐπληροφόρησε τελευταῖον, ὅτι κατὰ τὸ 1862 εἶχεν ἀνεύρει ἐν Ἀργυροκάστρῳ δύο Προμυριώτισσας ἐκ τῶν αἰχμαλώτων, ὑπηρετούσας ἐν γυναικωνίτῃ ὡς θαλαμηπόλους

**. Ἦτο ἐξάδελφος τοῦ γράφοντος, ὅστις τὸν ἐγνώρισε καὶ προσωπικῶς, πολλὰς παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου περὶ τοῦ πολυκυμάντου βίου του διηγήσεις ἀκούσας.